

Duyuru Tarihi : 01.12.2007
Duyuru No : DUYURU/2007-175
Yayımlandığı Yer : MİLLİYET GAZETESİ / 01.12.2007

Erdoğan SAĞLAM
Yeminli Mali Müşavir
erdogan.saglam@bdodenet.com.tr

Asgari geçim indiriminde...

Yüksek ücretliye büyük haksızlık

Asgari geçim indiriminde, yüksek ücret alan, dolayısıyla yüksek vergi ödeyen cezalandırılıyor. Sistem yüksek ücretlilerde binlerce YTL'lik kayba yol açıyor. 10 bin YTL maaş alan da asgari ücretli kadar indirim alacak

Eski vergi iadesi sistemi toplanan belgelerde yazılı tutarların belli bir oranının vergi matrahından indirilmesi suretiyle uygulanıyordu. Yani hesaplanan indirim tutarı düşülerek ücretlinin vergisi yeniden hesaplanıyor, ödenen verginin bu yeni hesaplanan vergiden fazla olan kısmı ücretliye iade ediliyordu. Böyle olduğu için de yüksek ücret alan, dolayısıyla yüksek vergi ödeyen daha yüksek vergi iadesi alıyordu.

Oysa bunun yerine getirilen asgari geçim indiriminde 'matrahtan indirim' değil 'vergiden indirim' yapılacaktır. İşin püf noktası bu. Yani çalışanın ücret düzeyinin hesaplamada hiçbir etkisi yok. İade tamamen eş ve çocuk durumuna göre hesaplanıyor. Çünkü Milliyet'te bazı alternatiflere göre aylık iade tutarlarını hesapladık.

Asgari geçim indirimi yurtdışında esas itibarıyla matrahtan indirim şeklinde yapılan bir uygulama. Biz pek çok ülkede uygulanan bu sistemi alırken, dünya uygulamalarının aksine vergiden indirimi icat etmişiz.

2 bin YTL iade alan, 837 YTL alacak

Bir örnek verecek olursak, aylık vergi matrahı 4 bin YTL olan, eşi çalışmayan iki çocuklu bir ücretlinin 2007 yılı vergisi 11 bin 655 YTL. Bu ücretli eski sisteme göre tam belge verse yıllık 2 bin 151 YTL iade alacaktı. Oysa şimdi yıllık $(69,75 \times 12=)$ 837 YTL iade alacak. Ücret yükseldikçe makas açılıyor.

Orta ve yüksek ücretliler aleyhine olan yeni sistem birçok nedenle eleştirilebilir.

Yüksek vergi ödeyen cezalandırılıyor

- Yüksek ücret almak suç değil. Kimse sebepsiz yere yüksek ücret ödemez. Yüksek ücretin eğitim, bilgi birikimi, deneyim gibi pek çok gerekçesi var. Yüksek ücret alan kişi yüksek vergi öder. Vergi tarifemiz artan oranlı bir yapıya sahiptir. Düşük ücretliler yüzde 15 vergi öderken yüksek ücretliler yüzde 35'e varan oranlarda vergi öderler. Yüksek vergi ödeyenin yüksek iade almasından daha doğal bir şey olamaz. Matrahtan indirim yapılsaydı bu sağlanacaktı.

- Son yıllarda ücret ayarlamaları yapılırken veya yeni yasal düzenlemeler sırasında hep düşük ücretliler lehine yaklaşım sergileniyor. Buna kimsenin itirazı olamaz. Ancak bunu yaparken orta ve yüksek ücretlileri adeta cezalandırmayı kabul edemeyiz. Orta ve üst gelir gruplarının ülkemize katkıları çok yüksektir. Sefalette eşitlik doğru bir yaklaşım değildir.

Maaş arttıkça kayıp da artıyor

Maaş / ücret (YTL)	Aldığı vergi iadesi	Alacağı asgari geçim indirimi	Fark
1.000	803	837	+34
1.250	956	837	-119
1.750	1.288	837	-451
2.000	1.454	837	-617
2.500	1.786	837	-949
3.000	2.155	837	-1.318
3.500	2.528	837	-1.691
4.000	2.900	837	-2.063
4.500	3.273	837	-2.436
5.000	3.646	837	-2.809

* Evli, eşi çalışmayan, iki çocuklu çalışanın alacağı asgari geçim indirim tutarı esas alındı.
* Asgari ücretlinin kaybı olmayacağı için tabloda yer verilmedi.

NİLLİYET Grafikü Koray Nergiz

Sistem değişebilir ama hak kaybı olmamalı

- Hukuka saygılı bir ülkede ücretlilerin var olan haklarının birden bire kaldırılması kazanılmış hakların ihlali anlamına gelir. Daha ılımlı bir süreç sonunda yani yavaş yavaş bir değişiklik belki kabul edilebilir. Ancak önemli etki yaratan bir uygulamanın aniden kaldırılması hakların tırpanlanması anlamına gelir. Hukuk düzeninin mağdurları koruması gerekir.
- Kim ne dersin desin vergi iadesinin kaldırılması yanlış olmuştur. Bunun KDV tahsilâtına olumsuz etkileri görmezden gelinemez. Maliye bir hata yapmıştır. Çocuklara yönelik komik belge kampanyaları ile kazı kazan gibi uygulamalar Maliye'nin ciddiyetine yakışmıyor. Bu şekilde belge toplamayı teşvik edemezsiniz. En kısa sürede vergi iadesi sistemine geri dönmek gerekir. Tabii ki bazı revizyonlar yaparak. Örneğin iade kapsamının genişletilmesi, limitin yeniden ayarlanması, denetimlerin artırılması gibi.
- Ücretlilerde yüksek oranda kayıt dışılık olduğu söyleniyor. Böyle giderse kayıt dışılık daha da artacaktır. Ücretlerin banka kanalıyla ödenmesinin zorunlu kılınması gibi önlemler de bunu azaltmak yerine artırıcı etki yapabilir.